

רשומות

הצעות חוק

9 ביולי 1979

1405

י"ד בתמוז תשל"ט

עמוד

214

חוק מועצה הרבנות הראשית לישראל, תשל"ט—1979

מבוא

החוק המוצע בא להחליף את חוק הבחירות למועצת הרבנות הראשית, תשל"ב—1972, שעל פיו נבחרו הרבנים הראשיים וחברי מועצת הרבנות הראשית ביום ז' בחשוון תשל"ב (15 באוקטובר 1972). נחיצות ההחלפה הובעה בדברי ההסבר לחוק הבחירות למועצת הרבנות הראשית (הוראות מעבר), תשל"ח—1978 (ה"ח 1351, תשל"ח, עמ' 256), בוו הלשון:

"המאבק סביב הבחירות לרבנות הראשית לישראל, והתופעות שנתגלו במהלכו, הוכיחו בעליל שיש לבדוק באופן יסודי את המערכת כולה ולהעמיד אותה על יסודות התואמים את המציאות.

יושב ראש ועדת הבחירות לרבנות הראשית, שופט בית המשפט המחוזי פרופ' יעקב בוק, עמד גם הוא על הצורך בתיקונים מרחיקי לכת בחוק ובתקנות בכל הקשור לרבנות הראשית ולסדרי הבחירות."

החידושים העיקריים בחוק זה לעומת החוק הקיים הם כדלקמן:

1. החוק הקיים הוא חוק מסגרת בלבד, וכל ההוראות המהותיות מצויות בתקנות הבחירות למועצת הרבנות הראשית, תשל"ב—1972. מוצע לבטל מצב זה, ולייחד לתקנות ככל האפשר הוראות בעלות משמעות ביצועית ולא נורמטיבית.
2. החוק המוצע מגדיר את תפקידי המועצה וסמכויותיה, כפי שנתגבשו בחוקים שונים ובנוהגים מקובלים.
3. הרכב המועצה יועמד על 16 חברים, על ידי הוספת ארבעה רבני עיר — של ירושלים, תל-אביב-יפו, חיפה ובאר-שבע — על עשרת הרבנים חברי המועצה הנבחרים יחד עם שני הרבנים הראשיים לישראל.
4. האסיפה הבוחרת, בת 150 חברים, מהם 80 רבנים ו-70 נציגי ציבור, הושארה בעינה, אך שונתה החלוקה הפנימית. בנציגי הציבור, למשל, הופחת מספר נציגי הרשויות המקומיות וניתן ייצוג לממשלה, לכנסת, להנהלת הסוכנות, וכן לאנשי ציבור שאינם מכהנים במשרות ציבוריות פוליטיות דוקא. יתר על כן, כל המנגנון המסורבל של בחירות נציגים בשמונה כינוסים נפרדים פורק, ובמקומו הוצעו סדרים פשוטים וכמעט אוטומטיים להרכבת האסיפה הבוחרת. החסכון בזמן ובטרדה ברור מאליו.
5. תקופת כהונתה של הרבנות הראשית וחברי המועצה הנבחרים הוארכה לעשר שנים, אך כהונת רב ראשי הוגבלה לתקופת כהונה אחת בלבד.
6. מוצע לפצל את תפקידי נשיא מועצת הרבנות הראשית ונשיא בית הדין הרבני הגדול, כך שבכל תפקיד ישמש רק רב ראשי אחד, ויתחלפו ביניהם במחצית תקופת כהונתם.

חוק מועצת הרבנות הראשית לישראל, תשל"ט—1979

1. בחוק זה —
- "המועצה" — מועצת הרבנות הראשית לישראל ;
- "ספרדי" — לרבות יוצא תימן או בן עדות המזרח ;
- "רב עיר" — מי שמכהן כרב עיר לאחר שנבחר לפי תקנות בחירות רבני עיר, תשל"ה—1974¹, וכן מי שמכהן כרב עיר ושמו כלול ברשימת רבני הערים שיפרט שר הדתות ברשומות תוך 60 יום מהחילת חוק זה.
2. תפקידי המועצה הם —
- (1) מתן כשירות לדיינים לפי סעיף 3 לחוק הדיינים, תשט"ו—1955² ;
- (2) מתן תעודות כשירות לכהן כרב עיר לפי תקנה 3 לתקנות בחירות רבני עיר, תשל"ה—1974 ;
- (3) פיקוח על כשרותם של מצרכים ; הנאי הפיקוח והסדרת הוצאת תעודות כשרות ייקבעו בתקנות ;
- (4) פעולות להחדרת ערכי תורה ומצוות בציבור.
3. מקום מושבה של המועצה יהיה בירושלים.
4. (א) ואלה חברי המועצה :
- (1) שני הרבנים הראשיים לישראל, אחד ספרדי שתארו "ראשון לציון" ואחד אשכנזי, שייבחרו בבחירות ישירות, חשאיות ואישיות באסיפה של רבנים ונציגי ציבור (להלן — האסיפה הבוחרת) ;
- (2) רב עיר אחד מכל אחת מן הערים ירושלים, תל-אביב-יפו, חיפה ובאר-שבע ; רבני העיר הספרדים והאשכנזים בערים אלה יכהנו במועצה לסירוגין כפי שייקבע בתקנות ;
- (3) עשרה רבנים שייבחרו בבחירות ישירות, חשאיות ואישיות באסיפה הבוחרת, מחציתם ספרדים ומחציתם אשכנזים (להלן — חברי המועצה הנבחרים).
- (ב) המועצה רשאית לפעול אף אם פחת מספר חבריה.
5. (א) כשיר להיבחר רב ראשי לישראל או חבר מועצה נבחר מי שנתקיימו בו אלה :
- (1) מלאו לו 35 שנים ;
- (2) הוא כיהן בישראל כדיין או כרב עיר, או שיש לו כשירות לדיין או לרב עיר, או שהמועצה קבעה שהוא גדול בתורה.
- (ב) רב ראשי לישראל לא יהיה מועמד בבחירות לתקופה הסמוכה לכהונתו.
- (ג) חבר ועדת הבחירות לא יהיה מועמד לרב ראשי לישראל או לחבר מועצה נבחר.

1 ק"ת תשל"ה, צמ' 532.
2 ס"ח תשט"ו, צמ' 68; תשכ"ו, צמ' 18.

6. האסיפה הבוחרת (א) האסיפה הבוחרת תהיה של 150 חברים, מהם 80 רבנים ו-70 נציגי ציבור.
(ב) האסיפה הבוחרת רשאית לפעול אף אם פחת מספר חבריה, כל עוד לא פחת מ-80.

7. הרבנים שבאסיפה הבוחרת יהיו —
(1) 30 רבני עיר מן הערים הגדולות במספר תושביהן היהודים;
(2) 16 רבני עיר מן המועצות המקומיות הגדולות במספר תושביהן היהודים;
(3) 4 רבנים אזוריים שמהמועצות האזוריות הגדולות במספר תושביהן היהודים; "רב אזורי" — מי שנבחר או שנתמנה באישור שר הדתות לרב של מועצה אזורית;
(4) 4 רבנים מן המושבים הגדולים במספר תושביהם היהודים;
(5) שני רבני השכונה הותיקים בירושלים, רב השכונה הותיק בתל-אביב-יפו, רב השכונה הותיק בחיפה, ובבעלי ותק שווה — הקשיש שבהם; "רב שכונה" — מי שנתמנה כרב שכונה מאת המועצה הדתית באישור שר הדתות;
(6) 10 הדיינים הותיקים ביותר, ובבעלי ותק שווה — הקשיש שבהם;
(7) הרב הצבאי הראשי וסגנו, ואם אין סגן — הרב הצבאי בעל הדרגה הצבאית הגבוהה ביותר, ובבעלי אותה דרגה — הותיק מביניהם בשירות הרבנות הצבאית;
(8) 10 רבנים שמינה שר הדתות באישור הממשלה.

8. נציגי הציבור שבאסיפה הבוחרת יהיו —
(1) 14 ראשי הערים הגדולות במספר תושביהן היהודים;
(2) 6 ראשי המועצות המקומיות הגדולות במספר תושביהן היהודים;
(3) 14 ראשי המועצות הדתיות של הערים הגדולות במספר תושביהן היהודים;
(4) 6 ראשי המועצות הדתיות של המועצות המקומיות הגדולות במספר תושביהן היהודים;
(5) 6 שרים שתבחר הממשלה;
(6) 8 חברי הכנסת שתבחר הכנסת או ועדה מועדונית שהסמיכה לכך;
(7) 4 נציגי הנהלת הסוכנות היהודית לארץ ישראל;
(8) 12 אנשי ציבור שמינה שר הדתות באישור הממשלה.

9. הרבנים שבאסיפה הבוחרת יהיו חציים ספרדים וחציים אשכנזים וכן יהיו נציגי הציבור שבאסיפה הבוחרת; הרכב כאמור יהיה גם לחברי האסיפה הבוחרת לפי סעיף 7(1) עד (4) ו-6(6) ולפי סעיף 8(1) עד (4); שר הדתות יתקין תקנות שיבטיחו הרכב כאמור.

10. לענין סעיפים 7 ו-8 תשמש תעודה של שר הפנים ראיה חותכת למספר התושבים היהודים.

ועדת בחירות

11. (א) לביצוע הבחירות של הרבנים הראשיים לישראל וחברי המועצה הנבחרים, תוקם ועדת בחירות של חמישה חברים, מהם שניים שתבחר הממשלה, שניים שתבחר המועצה שלא מבין חבריה, ויושב ראש, שופט או דיין, או שופט או דיין שיצא לגמלאות, שימנה שר הדתות באישור הממשלה.

(ב) לא בחרה המועצה את חברי הועדה כאמור בסעיף קטן (א) תוך שלושים יום מיום ששר הדתות הודיע לה שעליה לעשות כן, ימנה אותם שר הדתות באישור הממשלה.

(ג) הועדה רשאית לפעול אף אם פחת מספר חבריה, כל עוד לא פחת משלושה ובהם היושב ראש.

כינוס האסיפה
הבוחרת

12. (א) ועדת הבחירות תקבע את המועד ואת המקום לעריכת הבחירות ותפרסם על כך הודעה ברשומות; הבחירות יתקיימו בירושלים.

(ב) יושב ראש ועדת הבחירות יכנס את האסיפה הבוחרת ביום הבחירות ויפתח את האסיפה, וועדת הבחירות תנהל את הבחירות.

פרסום חברי
האסיפה הבוחרת

13. לפחות ארבעה עשר יום לפני יום הבחירות תפרסם ועדת הבחירות ברשומות את רשימת חברי האסיפה הבוחרת ותודיע בדואר רשום או במסירה אישית לכל חבר על חברותו בה.

הצעת מועמדים

14. (א) 20 חברים לפחות של האסיפה הבוחרת רשאים להציע מועמד לרב ראשי לישראל או לחבר מועצה נבחר; ההצעה תהיה בכתב תחום בידי המציעים, ותוגש ליושב ראש ועדת הבחירות לא יאוחר משלושה ימים לפני יום הבחירות, בצירוף הסכמת כל מועמד התומה בידו.

(ב) לא יחתום אדם על הצעות ליותר מרב ראשי לישראל אחד מכל עדה או על הצעות ליותר מחמישה חברי מועצה נבחרים מכל עדה, ואם חתם כן — כל החתימותיו בטלות.

(ג) כל החתימות אחרי 30 הראשונות בהצעה שהוגשה — לא יתחשבו בהן לצורך סעיף זה.

(ד) נפטר מועמד לפני מועד הבחירות, יידחו הבחירות לשבוע ימים, ותוך זמן זה ניתן יהיה להציע מועמדים נוספים.

הצבעה באסיפה
הבוחרת

15. (א) הרבנים הראשיים לישראל ייבחרו כל אחד בהצבעה נפרדת.

(ב) חברי המועצה הנבחרים הספרדים והאשכנזים ייבחרו חמישה חמישה בהצבעה נפרדת; כל חבר האסיפה הבוחרת יצביע בעד שלושה עד חמישה מועמדים ספרדים ובעד שלושה עד חמישה מועמדים אשכנזים; לא עשה כן — קולו פסול.

(ג) המועמדים שקיבלו את מספרי הקולות הגדולים — הם הנבחרים.

(ד) קיבלו שני מועמדים או יותר מספר קולות זהה, תצביע האסיפה הבוחרת על אותם מועמדים בהצבעה נוספת, ואם שוב היה מספר הקולות זהה, תידחה ההצבעה לשבוע ימים ותיערך מחדש לפי המתכונת האמורה.

(ה) ועדת הבחירות תפרסם ברשומות הודעה על תוצאות הבחירות.

16. (א) רב ראשי לישראל וחבר מועצה נבחר יכהנו עשר שנים; תקופת הכהונה תיחשב לפי הלוח העברי.

תקופת הכהונה
ומועד הבחירות

(ב) רב ראשי לישראל וחבר מועצה נבחר ייכנסו לתפקידיהם בתום כהונתם של קודמיהם, ובבחירות הראשונות לפי חוק זה — עם היבחרם.

(ג) הבחירות לרבנים הראשיים לישראל ולחברי המועצה הנבחרים ייערכו לא יותר מששה חדשים ולא פחות מחודש אחד לפני תום כהונתם של המכהנים אותה שעה.

17. (א) במשך מחצית תקופת כהונתם של הרבנים הראשיים לישראל ישמש האחד כנשיא המועצה והאחר כנשיא בית הדין הרבני הגדול, ובמחצית השניה יתחלפו בתפקידיהם; הרב הראשי לישראל המשמש בתפקיד נשיא המועצה לא ישב בדין בבית הדין הרבני הגדול; הרב הראשי לישראל המשמש בתפקיד נשיא בית הדין הרבני הגדול לא יפעל בתפקידים ולא ישתמש בסמכויות המוקנים על פי דין או על פי המקובל למועצה או לנשיאה.

חלוקת התפקידים
של הרבנים
הראשיים לישראל

(ב) תוך שבעה ימים מיום שנכנסו לתפקידיהם יקבעו הרבנים הראשיים לישראל בהסכמה את סדר מילוי תפקידיהם; לא הגיעו לידי הסכמה כאמור, יהיה מי שכיהן בישראל כדיין תקופה ארוכה יותר נשיא בית הדין הרבני הגדול, והוא הדין אם רק אחד מהם כיהן בישראל כדיין; היה הוותק כדיין שווה, או ששניהם לא כיהנו כדיינים, תהיה לקשיש שבהם הזכות לקבוע את סדר מילוי התפקידים.

18. רב ראשי לישראל וחבר מועצה נבחר ראשים להתפטר על ידי הגשת כתב התפטרות לשר הדתות; מקומם יתפנה כעבור ארבעים ושמונה שעות לאחר שכתב ההתפטרות הגיע לידי שר הדתות.

התפטרות

19. שר הדתות ראוי, על פי חוות דעתם של שלושה רופאים שמינה שר הבריאות, לקבוע כי מטעמי בריאות נבצר דרך קבע מרב ראשי לישראל או מחבר מועצה נבחר למלא תפקידו, ומשקבע כאמור, יתפנה מקומו.

התפנות משרה
מטעמי בריאות

20. רב ראשי לישראל וכל חבר אחר של המועצה יהיה נתון לשיפוטו של בית דין למשמעת, והוראות סעיפים 20 עד 23 לחוק הדיינים, תשט"ו—1955, יחולו בשינויים המחוייבים.

שיפוט

21. (א) נתפנה מקומו של רב ראשי לישראל לפני תום תקופת כהונתו, ייבחר במקומו רב ראשי לישראל תוך ששה חדשים בדרך שנבחר רב ראשי לישראל על פי חוק זה.

רב ראשי לישראל
שמקומו נתפנה

(ב) היה הרב הראשי לישראל שמקומו נתפנה נשיא המועצה, יהיו סמכויותיו — עד לבחירת הרב הראשי לישראל החדש — נתונות בידי הקשיש שבחברי המועצה, ואם היה נשיא בית הדין הרבני הגדול — לותיק שבדייני בית הדין הרבני הגדול, ובבעלי ותק שווה — לקשיש שבהם.

(ג) מי שנבחר רב ראשי לישראל לפי סעיף קטן (א) יכהן עד תום תקופת כהונתו של קודמו ויבוא במקומו לענין מילוי התפקידים לפי סעיף 17(א); הוא ראוי להיות מועמד בבחירות לרב ראשי לישראל שלאחר תקופת כהונתו.

חבר מועצה נבחר
שמוקמו נתפנה

22. (א) נתפנה מקומו של חבר מועצה נבחר, יבוא במקומו הרב מאותה עדה, ספרדי או אשכנזי, אשר קיבל את מספר הקולות הגדול ביותר מבין המועמדים שלא נבחרו, ובלבד שקיבל לא פחות מ-35 קולות; קיבלו שני רבנים או יותר מספר קולות זהה, יבוא במקומו הקשיש שבהם; לא היו מועמדים כאמור, תבחר המועצה רב להיות חבר המועצה.

(ב) מי שהיה לחבר המועצה לפי סעיף קטן (א) יכהן עד תום תקופת כהונתו של קודמו.

גוהל

23. (א) סדרי זימון ישיבות המועצה וגוהל הדיונים בה ייקבעו בתקנות באישור המועצה, ובמידה שלא נקבעו בתקנות, תקבעם המועצה.

(ב) הרב הצבאי הראשי יזמן לכל ישיבה של המועצה ותהיה לו זכות הבעת דעה ללא זכות הצבעה.

הוראות משלימות

24. (א) מועמד לבחירה לפי חוק זה, וכן חברי האסיפה הבוחרת, יהיו יהודים, תושבי ישראל ואזרחיה.

(ב) חבר המועצה שנבחר לפי חוק זה ייכנס לתפקידו לאחר שחתם על הצהרה בדבר זיקתו החיובית למועצה ונכונותו לכהן בה בנאמנות.

ביקורת מבקר
המדינה

25. הענינים הכספיים והמינהליים של המועצה ושל הרבנים הראשיים לישראל בחוקף תפקידם, יעמדו לביקורת מבקר המדינה.

תיקון חוק
הדינים

26. בחוק הדינים, תש"ו-1955 —

(1) בסעיף 8 —

(א) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) נשיא בית הדין הרבני הגדול יהיה הרב הראשי לישראל שנקבע לכך לפי חוק מועצת הרבנות הראשית, תשל"ט-1979."

(ב) בסעיף קטן (ד), בכל מקום שבו נאמר "שר הדתות, בהסכמת הרבנים הראשיים לישראל" יבוא "שר הדתות, בהתייעצות עם נשיא בית הדין הרבני הגדול";

(2) בסעיפים 9(א), 13, 18, 19, 23 ו-27, במקום "הרבנים הראשיים לישראל" יבוא "נשיא בית הדין הרבני הגדול";

(3) בסעיף 20, במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב) בית הדין המשמעותי יהיה של שלושה ובהם שני דיינים; היה הדיין העומד לדין רב ראשי לישראל, יהיה בית הדין של חמישה ובהם שלושה דיינים."

תיקון חוק
שירותי הדת
היהודיים

27. בחוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב], תשל"א-1971, אחרי סעיף 12 יבוא:

12א. (א) רב עיר יהיה נתון לשיפוטו של בית הדין למשמעת.

(ב) מועצת הרבנות הראשית לישראל תמנה את חברי בית הדין והם דיין או דיין שיצא לגמלאות, והוא היושב ראש, ושני רבני עיר.

"שיפוט משמעת
של רבני העיר

3 ס"ח השלי"א, עמ' 130.

(ג) עבירות המשמעת, סמכויות בית הדין למשמעת, סדרי הדין
בו, הסמכות להגיש קובלנות וסדרי הגשתן ושאר הוראות בקשר להפעלה
השיפוט המשמעתי לפי סעיף זה ייקבעו בתקנות בהסכמת שר המשפטים.

28. בסעיף 179 לחוק העונשין, תשל"ז—1977⁴, במקום הסיפה המתחילה במלים "שני
הרבנים הראשיים לישראל" יבוא "נשיא בית הדין הרבני הגדול".

29. חוק הבחירות למועצת הרבנות הראשית, תשל"ב—1972⁵ — בטל.

30. (א) הבחירות הראשונות לפי חוק זה לרבנים הראשיים לישראל ולחברי המועצה
הנבחרים ייערכו תוך ששה חדשים מיום תחילתו של חוק זה.

(ב) מי שנבחר לרב ראשי לישראל בבחירות הראשונות לפי חוק זה ושימש
קודם לכן בתפקיד זה, תהא תקופת כהונתו חמש שנים בלבד ולא יוכל להיבחר שנית.

31. שר הדתות ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע
לביצועו.

תיקון חוק
העונשין

ביטול

הוראות מעבר

ביצוע ותקנות

4 ס"ח תשל"ז, עמ' 226.
5 ס"ח תשל"ב, עמ' 42.